

เป้าหมายการพัฒนาจากภายในบนพื้นฐานปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง

Inner Development Goals Based on the Moderate Postmodern Philosophy

ชิสา กันยาวิริยะ¹ และ สิริินทร์ กันยาวิริยะ²

Chisa Gunyaviriya¹ and Sirin Gunyaviriya²

^{1,2}สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

^{1,2}Philosophy and Ethics Program, Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: ¹chisa.gu@ssru.ac.th

²sirin.cnt@hotmail.com

Received: March 14, 2025; Revised: March 29, 2025; Accepted: March 30, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางพัฒนา IDG บนพื้นฐานของปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง ซึ่งให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่น ความสมดุล และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์เนื้อหา และการศึกษาแนวคิดทางปรัชญาเพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดสำหรับการพัฒนา IDG

ผลการวิจัยพบว่า ปรัชญาหลังนวยุคสายกลางสามารถเป็นฐานแนวคิดที่เหมาะสมในการพัฒนา IDG เนื่องจากมีคุณสมบัติสำคัญ ได้แก่ (1) การปฏิเสธ “เรื่องเล่าใหญ่” และการสนับสนุน “เรื่องเล่าเล็ก” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด IDG ที่ควรมีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนตามบริบท (2) การผสมผสานระหว่างเหตุผล อารมณ์ และจิตวิญญาณ เพื่อให้เกิดการพัฒนาภายในที่สมดุล และ (3) การเรียนรู้ผ่านการตั้งคำถามและประสบการณ์แทนการยึดติดกับกรอบคิดที่ตายตัว นอกจากนี้ งานวิจัยยังนำเสนอ ADEP Model ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นเพื่อสนับสนุน IDG บนฐานปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง โดยประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ A (Adaptive Structure : โครงสร้างที่ปรับเปลี่ยนได้), D (Dynamic Balance : สมดุลเชิงพลวัต), E (Exploratory Learning : การเรียนรู้เชิงสำรวจและตั้งคำถาม) และ P (Postmodern Pragmatism : ปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเชิงปฏิบัติ)

คำสำคัญ: เป้าหมายการพัฒนาจากภายใน, ปรัชญา, หลังนวยุคสายกลาง

Abstract

This research article aims to analyze and propose a development framework for Inner Development Goals (IDG) based on Moderate Postmodern Philosophy, which emphasizes flexibility, balance, and experiential learning. A qualitative research methodology was employed, utilizing data collected from documents and relevant literature. Content analysis and philosophical inquiry were used to synthesize a conceptual framework for IDG development.

The findings revealed that Moderate Postmodern Philosophy provides a suitable theoretical foundation for developing IDG due to its key characteristics: (1) the rejection of "Grand Narratives" and the support of "Petite Narratives," which aligns with the flexible and context-sensitive nature of IDG; (2) the integration of rationality, emotion, and spirituality to achieve balanced inner development; and (3) the emphasis on learning through questioning and experience rather than rigid conceptual adherence. Furthermore, this study introduces the ADEP Model as a conceptual framework to support IDG development within the foundation of Moderate Postmodern Philosophy. The model comprises four core components: A (Adaptive Structure), D (Dynamic Balance), E (Exploratory Learning), and P (Postmodern Pragmatism).

Keywords : Inner Development Goals, Philosophy, Moderate Postmodern

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกกำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อตรงต่อภาวะภายในของมนุษย์ เช่น ความเครียด วิกฤตอัตลักษณ์ และความรู้สึกแปลกแยก งานวิจัยของ Inner Development Goals Initiative (2023) ระบุว่า การพัฒนาคุณลักษณะภายใน เช่น ความตระหนักรู้ การฟังอย่างลึกซึ้ง การเห็นคุณค่าของผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) อย่างแท้จริง แม้กรอบแนวคิด IDG จะเริ่มได้รับการพัฒนาในระดับสากล แต่ในบริบทไทยยังขาดการศึกษาเชิงลึกด้านปรัชญา ที่จะช่วยวางรากฐานทางความคิดให้ IDG ดำเนินไปได้อย่างมั่นคง งานวิจัยนี้จึงมุ่งนำเสนอการวิเคราะห์ IDG บนพื้นฐานของปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง ซึ่งสามารถรองรับความซับซ้อนและความหลากหลายของมนุษย์ในโลกปัจจุบันได้อย่างมีความหมาย ในโลกยุคปัจจุบัน การพัฒนามนุษย์ได้ก้าวข้ามขอบเขตของการพัฒนาในมิติทางเศรษฐกิจและสังคมไปสู่การพัฒนาภายในที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างปัจเจกบุคคลกับสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคม แนวคิด เป้าหมายการพัฒนาจากภายใน (Inner Development Goals: IDG) จึงได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา เนื่องจากเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะทางปัญญา อารมณ์ และจิตวิญญาณของ

มนุษย์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ (United Nations, 2016) อย่างไรก็ตาม แนวคิด IDG ในปัจจุบันยังคงเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเชิงทฤษฎีที่ต้องอาศัยรากฐานทางปรัชญาที่แข็งแกร่งในการอธิบายและกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม

อนึ่ง งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงแนวคิด (conceptual analysis) และสังเคราะห์ทางปรัชญา (philosophical synthesis) จึงมิได้มุ่งเน้นการศึกษาพื้นที่เฉพาะหรือกลุ่มเป้าหมายเชิงประจักษ์ หากแต่ตั้งอยู่บนสมมติฐานทางปรัชญาเกี่ยวกับการพัฒนาภายในของมนุษย์ในระดับโครงสร้างโดยรวม ทั้งนี้ แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาศึกษาล้วนสะท้อนปัญหาเชิงระบบที่ปรากฏในบริบทของโลกยุคใหม่ อันส่งผลต่อภาวะภายในของมนุษย์ในมิติปัจเจกและสังคมโดยรวม เพื่อให้การพัฒนาจากภายในสามารถดำเนินไปได้อย่างมีหลักการและไม่หลุดออกจากกรอบของการคิดเชิงปรัชญา จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดที่สามารถรองรับความซับซ้อนของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและจิตวิญญาณ หนึ่งในแนวคิดที่สามารถรองรับการพัฒนา IDG ได้คือ ปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง (Moderate Postmodern Philosophy) ซึ่งเป็นแนวทางที่พยายามสร้างสมดุลระหว่างแนวคิดหลังนวยุคที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางความคิด กับแนวทางเชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริงโดยไม่ละทิ้งโครงสร้างบางอย่างของความเป็นเหตุเป็นผล (Lyotard, 1984)

ปรัชญาหลังนวยุค (Postmodern Philosophy) เป็นแนวคิดที่เริ่มปรากฏชัดในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยเป็นการตอบโต้แนวคิดสมัยใหม่ที่เน้นความมีเหตุผลแบบสากลและความจริงเพียงหนึ่งเดียว นักคิดสำคัญในกลุ่มนี้ได้แก่ Jean-François Lyotard ผู้เสนอแนวคิดการปฏิเสธเรื่องเล่าขนาดใหญ่ (Grand Narratives) (Lyotard, 1984) และ Zygmunt Bauman ผู้พูดถึงความไม่มั่นคงทางสังคมในยุคสมัยใหม่ตอนปลายผ่านแนวคิด "สังคมเหลว" (Liquid Modernity) ปรัชญาหลังนวยุคมุ่งเน้นการยอมรับความหลากหลาย ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และความไม่แน่นอนของความรู้ ซึ่งเป็นรากฐานของแนวคิด "หลังนวยุคสายกลาง" ปรัชญาหลังนวยุคสายกลางตั้งอยู่บนหลักการของการตั้งคำถามต่อกรอบคิดแบบดั้งเดิม (Grand Narratives) ซึ่งมักจะกำหนดแนวทางตายตัวในการพัฒนา ในขณะที่เดียวกัน ปรัชญานี้ไม่ได้ปฏิเสธโครงสร้างทุกอย่างเหมือนแนวคิดหลังนวยุคสุดโต่ง แต่พยายามสร้าง "พื้นที่ตรงกลาง" ที่เปิดโอกาสให้กับการปรับตัวและสร้างสมดุลระหว่างเหตุผลและความรู้สึก (Bauman, 1993) การพัฒนามนุษย์ผ่าน IDG โดยอาศัยหลักการของปรัชญาหลังนวยุคสายกลางช่วยให้กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาไม่ถูกจำกัดด้วยโครงสร้างแข็งตัว สามารถนำไปใช้กับบริบทที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้เกิดการพัฒนาที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

ข้อค้นพบจากงานวิจัยของ รัตติกรณ และคณะ (2567) ระบุว่า การพัฒนาภายในสามารถช่วยลดปัญหาความเครียด ความขัดแย้งทางสังคม และเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น แนวคิด IDG จึงไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองของบุคคลเท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในระดับองค์กรและสังคมได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่มีอยู่ในปัจจุบันยังขาดกรอบแนวคิดที่สามารถเชื่อมโยง IDG กับปรัชญาหลังนวยุคสายกลางได้อย่างเป็นระบบ ทำให้ยังไม่มีแนวทางที่

ชัดเจนสำหรับการนำหลักการปรัชญามาใช้เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาภายในให้มีความลึกซึ้งและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น บทความวิจัยนี้จึงมีเป้าหมายในการวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนา IDG บนฐานของปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปรัชญาและการสังเคราะห์เนื้อหาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาแนวคิดและโมเดลที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของการพัฒนาภายใน ทั้งในระดับบุคคล องค์กร และสังคม โดยเฉพาะในบริบทไทย ซึ่งกำลังเผชิญกับความท้าทายเชิงจิตวิญญาณและการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่แน่นอนในหลากหลายมิติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนา IDG บนพื้นฐานของปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง เป้าหมายการพัฒนาจากภายในบนพื้นฐานปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์แนวคิดเชิงปรัชญาเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาจากภายใน (IDG) และปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง (Moderate Postmodern Philosophy) โดยใช้แนวทางวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการศึกษาตัวแบบทางปรัชญาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

2. ขอบเขตการศึกษา

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิด IDG และปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง โดยครอบคลุม 3 ด้านหลัก ได้แก่ (1) การวิเคราะห์แนวคิดปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง (2) การศึกษาหลักการของ IDG และ (3) การเสนอกรอบแนวคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาจากภายในในบริบทของสังคมไทย

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในบทความวิจัยนี้ใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. การศึกษาทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) โดยรวบรวมและวิเคราะห์เอกสารงานวิจัย และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด IDG และปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง
2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์
3. การเปรียบเทียบแนวคิด (Comparative Analysis) ระหว่าง IDG และปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเพื่อค้นหาจุดร่วมและจุดต่างที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้

4. การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จะถูกวิเคราะห์โดยใช้แนวทางวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์ข้อสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง IDG และปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง โดยผลการวิเคราะห์จะถูกนำเสนอในรูปแบบของการอภิปรายเชิงปรัชญา พร้อมตัวแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่สามารถนำไปใช้ในบริบทของการพัฒนาภายในในระดับบุคคลและสังคม

ผลการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย คือ เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางพัฒนา IDG บนพื้นฐานของปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง ผู้วิจัยจึงจัดการนำเสนอผลการศึกษผ่านการสังเคราะห์เชิงแนวคิดออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ความเชื่อมโยงระหว่างปรัชญาหลังนวยุคสายกลางกับ IDG (2) แนวทางการพัฒนา IDG บนพื้นฐานปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง และ (3) ข้อเสนอเชิงแนวทางสำหรับการประยุกต์ใช้ ทั้งนี้ การจัดประเด็นดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นระบบในการอธิบายแนวคิด IDG ในเชิงลึก อันจะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางเชิงปรัชญาที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริง

ก่อนการวิเคราะห์แนวคิด IDG บนพื้นฐานของปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาจากภายใน (IDG) โดยเฉพาะกรอบแนวคิดของ Inner Development Goals Alliance 2021 (Inner Development Initiative, 2023) ซึ่งกำหนดองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ Being, Thinking, Relating, Collaborating และ Acting ที่มุ่งเสริมสร้างศักยภาพภายในเพื่อรองรับเป้าหมาย SDGs รวมถึงศึกษาวรรณกรรมด้านปรัชญาหลังนวยุคของนักคิดสำคัญ อาทิ Lyotard (1984), Bauman (1993) และ Taylor (1989) เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแนวคิด IDG กับปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง โดยเฉพาะในแง่ของการยอมรับความหลากหลาย ความยืดหยุ่น และการปรับตัวตามบริบท รวมถึงพื้นฐานของปรัชญาหลังนวยุคสายกลางที่กล่าวไว้ในบทนำ

จากการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด เป้าหมายการพัฒนาจากภายใน (Inner Development Goals: IDG) บนพื้นฐานของ ปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง (Moderate Postmodern Philosophy) พบว่ามีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอธิบายการพัฒนา IDG ในมิติต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ โดยผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ดังนี้

1. ความเชื่อมโยงระหว่างปรัชญาหลังนวยุคสายกลางกับ IDG

การพัฒนา IDG จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่สามารถรองรับความหลากหลายทางความคิดและความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ โดย ปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง มีลักษณะเด่นที่เอื้อต่อการพัฒนา IDG ดังนี้

- ปรัชญาหลังนวยุคสายกลางไม่ปฏิเสธโครงสร้างความรู้โดยสิ้นเชิงเหมือนหลังนวยุคสุดโต่ง แต่ยอมรับว่า การพัฒนาภายในต้องอาศัยทั้งโครงสร้าง (structure) และความยืดหยุ่น (flexibility) เพื่อรองรับบริบทที่แตกต่างกัน

- ปรัชญานี้เน้น "พื้นที่ตรงกลาง" (middle ground) ที่เปิดให้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดให้เหมาะสมกับแต่ละบริบท ทำให้ IDG สามารถดำเนินไปได้โดยไม่ติดอยู่กับกรอบคิดที่แข็งตัวเกินไป

- แนวคิดของ Jean-François Lyotard (1984) ที่ตั้งคำถามต่อ "เรื่องเล่าใหญ่" (Grand Narratives) สอดคล้องกับ IDG ที่เน้นการพัฒนาตามบริบทเฉพาะของแต่ละบุคคล แทนที่จะใช้กรอบแนวคิดเดียวครอบคลุมทุกคน

2. การพัฒนา IDG บนพื้นฐานปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง

ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาภายในของมนุษย์สามารถอธิบายผ่านหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง โดยมีแนวทางสำคัญดังต่อไปนี้

- การพัฒนา IDG ไม่ควรถูกกำหนดโดยกรอบตายตัว แต่ควรเป็นกระบวนการที่เปิดให้มีการปรับเปลี่ยนตามความต้องการของแต่ละบุคคลและสังคม

- การพัฒนาภายใน ไม่ได้เกิดจากความรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ การสังเกต และการปรับตัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Zygmunt Bauman (1993) ที่มองว่าความเป็นสมัยใหม่เหลวไหล (Liquid Modernity) ทำให้มนุษย์ต้องมีความสามารถในการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา

- การพัฒนา IDG ควรเป็นกระบวนการแบบองค์รวม (Holistic Development) โดยรวม ปัญญา อารมณ์ จิตวิญญาณ และการกระทำทางสังคมเข้าด้วยกัน ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดแบบดั้งเดิมที่เน้นเฉพาะมิติทางเศรษฐกิจหรือสังคม

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการประยุกต์ใช้ IDG บนพื้นฐานปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง

จากการศึกษาพบว่าหากต้องการนำ IDG มาใช้ในบริบทของสังคมไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ควรคำนึงถึงแนวทางต่อไปนี้

- เปิดพื้นที่ให้มีการพัฒนาแบบเฉพาะบุคคล (Personalized Development) ไม่ควรใช้แนวทางเดียวกับทุกคน แต่ควร สนับสนุนการเติบโตของแต่ละบุคคลตามศักยภาพและบริบทของตนเอง

- ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทดลองและประสบการณ์ แทนที่จะใช้กรอบแนวคิดที่แข็งตัว ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาหลังนวยุคสายกลางที่ให้ความสำคัญกับ การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว

- ใช้หลัก "การตั้งคำถาม" เป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนา (Critical Inquiry) เช่นเดียวกับที่ปรัชญาหลังนวยุคเน้นการทำลายแนวคิดเดิม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ถูกจำกัดด้วยกรอบความคิดแบบเดิม

- สร้างสมดุลระหว่างเหตุผลและความรู้สึก (Balance between Rationality and Emotion) เพื่อให้ IDG ไม่ใช่เพียงการพัฒนาทางความคิดหรือจิตวิญญาณเพียงด้านเดียว แต่ต้องคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์กับสังคมและสภาพแวดล้อม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า เป้าหมายการพัฒนาจากภายใน (IDG) สามารถอธิบายและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่ออาศัยปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง เนื่องจากแนวคิดนี้ช่วยให้ IDG มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามบริบท และหลีกเลี่ยงข้อจำกัดของกรอบคิดตายตัว การศึกษาครั้งนี้นำไปสู่ผลลัพธ์ดังกล่าวเนื่องจากมีรากฐานมาจากแนวคิดหลักของปรัชญาหลังนวยุค

1. ข้อค้นพบสำคัญของการวิจัยคือ แนวคิด IDG ไม่สามารถใช้กรอบคิดเดียวกันกับทุกบริบทได้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ตรงกับปรัชญาหลังนวยุคที่ตั้งคำถามต่อ "เรื่องเล่าใหญ่" (Grand Narratives) ที่เคยถูกใช้เพื่ออธิบายการพัฒนามนุษย์แบบตายตัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jean-François Lyotard (1984) ใน "The Postmodern Condition" อธิบายว่า สังคมหลังนวยุคปฏิเสธการใช้ "เรื่องเล่าใหญ่" ที่พยายามกำหนดกฎเกณฑ์สากลให้กับทุกคน เช่นเดียวกับ IDG ที่ควรได้รับการพัฒนาให้เป็นแนวคิดที่ ยืดหยุ่นและปรับตัวได้ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลและสังคม การศึกษาครั้งนี้พบว่า หาก IDG ถูกกำหนดให้มีโครงสร้างตายตัว เช่น การกำหนดคุณสมบัติของ "มนุษย์ที่พัฒนาแล้ว" ไว้เป็นกรอบเดียวกันทั่วโลก จะทำให้แนวคิดนี้ ขาดความสามารถในการตอบสนองต่อความแตกต่างของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นปัญหาที่แนวคิดหลังนวยุคสายกลางช่วยแก้ไขได้ ผลการศึกษานี้จึงสนับสนุนแนวคิดของ เลียวทาร์ด ที่ว่า การพัฒนาความรู้และตัวตนของมนุษย์ต้องเกิดขึ้นในรูปแบบของ "เรื่องเล่าเล็ก" (Petite Narratives) ที่สะท้อนความหลากหลายมากกว่าการใช้กรอบแนวคิดเดียวกันกับทุกคน ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ว่า IDG ต้องการแนวทางการพัฒนาที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักของปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง

2. ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาภายในไม่สามารถอาศัยหลักเหตุผล (Rationality) เพียงอย่างเดียวได้ แต่ต้องมีความสมดุลกับมิติของอารมณ์และจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่สนับสนุนแนวคิดของ Charles Taylor (1989) และ Zygmunt Bauman (1993)

Charles Taylor (1989) อธิบายไว้ในหนังสือ "Sources of the Self" ว่า การพัฒนาตัวตนของมนุษย์ต้องอาศัย "ภาวะจิตตื่นรู้" (Moral Awareness) และความสามารถในการเชื่อมโยงกับคุณค่าภายในตนเอง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิด IDG ในขณะที่ Zygmunt Bauman (1993) อธิบายไว้ในหนังสือ "Postmodern Ethics" ว่า สังคมสมัยใหม่มีลักษณะเป็น "ของเหลว" (Liquid Modernity) ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้มนุษย์ไม่สามารถพึ่งพากฎเกณฑ์ตายตัวทางจริยธรรมได้ แต่ต้องพัฒนา "จริยธรรมเชิงสถานการณ์" (Situational Ethics) ซึ่งหมายถึง การใช้ทั้งเหตุผลและความรู้สึกเพื่อปรับตัวเข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนา IDG ควรอยู่บนแนวคิดที่เปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ผ่านอารมณ์และประสบการณ์ มากกว่าการใช้กรอบคิดเชิงเหตุผลเพียงอย่างเดียว การค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Bauman ที่ว่า มนุษย์ต้องสามารถปรับตัวโดยอาศัยทั้งเหตุผลและอารมณ์ในการตัดสินใจ ไม่ใช่เพียงแค่ใช้ตรรกะเพียงอย่างเดียว ดังนั้น การศึกษานี้จึงสนับสนุนแนวคิดที่ว่า IDG ต้องมีมิติของอารมณ์และจิตวิญญาณควบคู่กับเหตุผล ซึ่งช่วยอธิบายว่าทำไมการพัฒนาจากภายในจึงต้องเป็นกระบวนการที่สมดุลมากกว่าการใช้ตรรกะหรือหลักการที่กำหนดไว้อย่างตายตัว

3. ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาภายในไม่ควรถูกกำหนดเป็นแนวทางเดียว แต่ควรเปิดให้แต่ละบุคคลสามารถเรียนรู้และค้นพบเส้นทางของตนเองผ่านการตั้งคำถามและประสบการณ์ ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่สนับสนุนแนวคิดของ Paulo Freire (1970) และ Michel Foucault (1977)

Paulo Freire (1970) ในหนังสือ "Pedagogy of the Oppressed" เสนอว่า การเรียนรู้ที่แท้จริงต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการตั้งคำถามต่อความจริงที่ถูกกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ IDG ที่ควรเปิดโอกาสให้บุคคล ได้ค้นหาความหมายของการพัฒนาตัวเองผ่านประสบการณ์และการไตร่ตรอง ส่วน Michel Foucault (1977) ในหนังสือ "Discipline and Punish" กล่าวถึง "อำนาจและความรู้" (Power and Knowledge) ว่า ระบบสังคมพยายามสร้างกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมการเรียนรู้ของมนุษย์ ดังนั้น การพัฒนาภายในจึงไม่ควรเป็นเพียงการปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ แต่ต้องเปิดให้แต่ละบุคคลสามารถ ค้นหาวิธีพัฒนาตัวเองตามความเหมาะสมของตนเอง การศึกษาครั้งนี้พบว่า หาก IDG ถูกกำหนดเป็นแนวทางเดียวกันสำหรับทุกคน จะทำให้การพัฒนาภายในสูญเสียความเป็นธรรมชาติและไม่สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้ ดังนั้น การค้นพบนี้จึงสนับสนุนแนวคิดของ Freire และ Foucault ที่มองว่า กระบวนการเรียนรู้ควรเปิดกว้างและให้ความสำคัญกับการตั้งคำถามมากกว่าการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า แนวคิดที่กล่าวมาทั้งหมดของ Lyotard, Bauman, Taylor, Freire และ Foucault จึงสามารถสะท้อนคุณลักษณะสำคัญของการพัฒนา IDG ที่ไม่ยึดติดกับกรอบแนวคิดตายตัว แต่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และยึดโยงกับประสบการณ์เฉพาะบุคคล

โดยสรุป การอภิปรายผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า แนวคิดของปรัชญาหลังนวยุคสายกลางสามารถใช้เป็นฐานคิดที่ทรงพลังในการพัฒนา IDG ให้มีความยืดหยุ่น เป็นองค์รวม และไม่ถูกจำกัดด้วยกรอบความคิดตายตัว การเปรียบเทียบกับนักคิดสำคัญแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาภายในที่แท้จริงต้องเปิดรับความหลากหลาย เชื่อมโยงกับคุณค่าเฉพาะตน และตั้งอยู่บนกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่หยุดนิ่ง ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการยกระดับ IDG จากกรอบปฏิบัติ ไปสู่กรอบแนวคิดที่ลุ่มลึกยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ "ADEP Model" ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักของการพัฒนาภายในบนพื้นฐานปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง

ADEP เป็นตัวย่อของ 4 แนวคิดหลักที่สำคัญต่อการพัฒนาภายใน ได้แก่

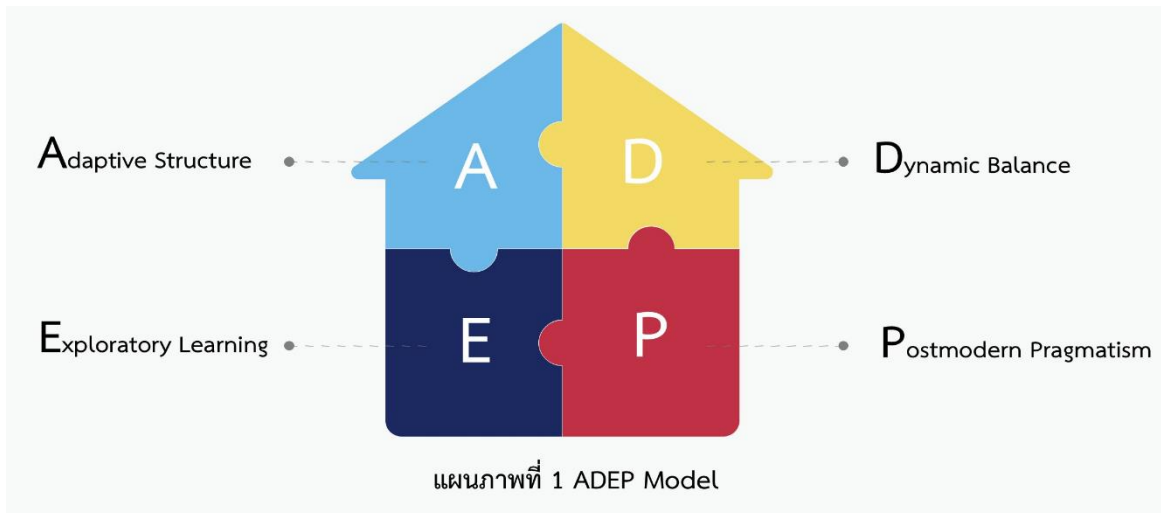
A ย่อมาจาก Adaptive Structure หมายถึง โครงสร้างที่ปรับเปลี่ยนได้

D ย่อมาจาก Dynamic Balance หมายถึง สมดุลเชิงพลวัตระหว่างเหตุผล อารมณ์ และจิตวิญญาณ

E ย่อมาจาก Exploratory Learning หมายถึง การเรียนรู้เชิงสำรวจและตั้งคำถาม

P ย่อมาจาก Postmodern Pragmatism หมายถึง ปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเชิงปฏิบัติ

องค์ความรู้ใหม่ ADEP สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

จากแผนภาพ ADEP Model สามารถอธิบายได้ว่า ADEP เป็นตัวย่อของ 4 แนวคิดหลักที่สำคัญต่อการพัฒนาภายใน ได้แก่

1. A = Adaptive Structure (โครงสร้างที่ปรับเปลี่ยนได้) กล่าวคือ การพัฒนาภายในต้องอาศัยกรอบแนวคิดที่ ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ ตามบริบทของแต่ละบุคคล แทนการใช้แนวทางตายตัว
2. D = Dynamic Balance (สมดุลเชิงพลวัตระหว่างเหตุผล อารมณ์ และจิตวิญญาณ) กล่าวคือ IDG ต้องอาศัยความสมดุลระหว่าง เหตุผล (Rationality), อารมณ์ (Emotional Awareness), และจิตวิญญาณ (Spiritual Growth)
3. E = Exploratory Learning (การเรียนรู้เชิงสำรวจและตั้งคำถาม) กล่าวคือ การพัฒนาภายในต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เกิด การตั้งคำถาม การไตร่ตรอง และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง
4. P = Postmodern Pragmatism (ปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเชิงปฏิบัติ) กล่าวคือ IDG ในบริบทสังคมไทยควรอาศัย แนวคิดหลังนวยุคสายกลาง + ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวทางนี้ช่วยให้ IDG สามารถนำไปใช้ได้จริงในระดับบุคคล องค์กร และสังคม โดยไม่ติดอยู่กับโครงสร้างแข็งตัว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับ เป้าหมายการพัฒนาจากภายใน (IDG) บนพื้นฐานปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง สามารถเสนอแนะเชิงนโยบายได้ดังนี้

1.1 การกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาภายในในระดับบุคคลและองค์กร

- ภาครัฐควรส่งเสริม "การพัฒนาจากภายใน" เป็นแนวทางสำคัญของนโยบายพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

- จัดทำ "หลักสูตรการพัฒนาภายใน" สำหรับบุคลากรภาครัฐและภาคเอกชน ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลระหว่างเหตุผล อารมณ์ และจิตวิญญาณ

- ส่งเสริม "การศึกษาเชิงวิพากษ์และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม" (Critical & Participatory Learning) เพื่อให้ประชาชนสามารถตั้งคำถามและพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างยืดหยุ่น

1.2 การบูรณาการ IDG กับนโยบายการศึกษาและการพัฒนาองค์กร

- ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้ ส่งเสริมแนวคิด ADEP Model (Adaptive, Dynamic, Exploratory, Pragmatic) โดยให้นักเรียนและนักศึกษาเรียนรู้ผ่านการสำรวจ ตั้งคำถาม และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง

- ส่งเสริม "สถาบันพัฒนาผู้นำภายใน" เพื่อฝึกอบรมผู้นำองค์กรและข้าราชการให้มีแนวคิดที่เปิดกว้างและสามารถนำ IDG ไปใช้กับการบริหารองค์กร

1.3 การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับ IDG ในบริบทสังคมไทย

- สนับสนุน ทุนวิจัยด้านการพัฒนาภายใน ที่เชื่อมโยงกับศาสตร์พระราชาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย

- จัดตั้ง "ศูนย์การเรียนรู้ด้านการพัฒนาภายใน" เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและทดลองแนวทางการพัฒนาภายในที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากข้อค้นพบของงานวิจัยนี้ สามารถเสนอแนวทางการวิจัยเพิ่มเติมในอนาคตได้ดังนี้

2.1 การศึกษาแนวทางประยุกต์ใช้ IDG ในภาคปฏิบัติ

- ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ "แนวทางการนำ IDG ไปใช้ในองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน" โดยเน้นไปที่การออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม หรือแนวทางบริหารองค์กรที่เน้นการพัฒนาภายใน

- ศึกษาความเป็นไปได้ของ "การสร้างแบบจำลองการพัฒนาภายในสำหรับผู้นำองค์กร" เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำที่มีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม

2.2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง IDG และศาสตร์พระราชา

- ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ "การเชื่อมโยงระหว่าง IDG และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาภายในที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

- ศึกษาการนำแนวคิด "ปลูกป่าในใจคน" มาใช้ในการพัฒนา IDG เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านความยั่งยืนในระดับบุคคลและสังคม

2.3 การศึกษาแนวคิดปรัชญาหลังนวยุคเชิงลึกที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาภายใน

- ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับ "บทบาทของปรัชญาหลังนวยุคในการพัฒนาภาวะผู้นำ" โดยเฉพาะการนำแนวคิดของ Bauman, Foucault และ Lyotard มาประยุกต์ใช้

- ศึกษาการนำแนวคิด "การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์" (Experiential Learning) และ "การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์" (Critical Inquiry) มาใช้ในการออกแบบหลักสูตร IDG

บรรณานุกรม

รัตติกกรณ์ จงวิศาล, เมธา หริมเทพาธิป, ธรากร กมลเปรมปิยะกุล, อธิศักดิ์ เลอยศพรชัย, & วิชัย โภคทวี. (2567). *การศึกษาและพัฒนาหลักสูตร Inner Development Goals (IDG) ในประเทศไทย*. มูลนิธิสหธรรมิกชน.

Bauman, Z. (1993). *Postmodern ethics*. Blackwell Publishing.

Foucault, M. (1977). *Discipline and punish: The birth of the prison* (A. Sheridan, Trans.). Pantheon Books.

Freire, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed* (M. B. Ramos, Trans.). Continuum. (Original work published 1968)

Inner Development Initiative. (2023). *Inner Development Goals framework*. Retrieved from <https://www.innerdevelopmentgoals.org>

Lyotard, J.-F. (1984). *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*. University of Minnesota Press.

Taylor, C. (1989). *Sources of the self: The making of the modern identity*. Harvard University Press.

Nations, U. (2016). *The sustainable development goals 2016*. New York : ESocialSciences.
